

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'רנח

ערב שבת קודש
פרשת תבוא
כ' באלול התשע"ח

יוצא לאור עלידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

תשע"ט בפתח!

מתחילים שנה של 'מבצעים'!

צו השעה לפרסם ולהרעיש בכל מקום ומקום שחוב גמור על כל
אחד ואחד לעסוק בהפצת התורה והיהדות חוצה!
(תורת מנחם - התוועדות ה'תשמ"ח, חלק ג, עמ' 497)

לקראת חגי תשרי ותחילתה של שנה חדשה
זה הזמן להתחזק ב'צו השעה' - להגביר חיל
בהפצת היהדות ולהתחזק במבצעי הרבי.
'אגף המבצעים' שב'צעירי אגודת חב"ד' מזמין
את אנ"ש חסידי חב"ד להצטרף וליטול חלק
פעיל ב'מבצעים'.

ניתן להצטרף כעת לפלטפורמה ייחודית
המיועדת לאנ"ש ומאגדת בתוכה את כל מה
שצריך בשביל העיסוק ב'מבצעים'.

לפרטים והצטרפות:

www.mivtzoim.co.il

טלפון לבירורים 058-4400-770
מאושר ע"י סינון ועד רבני חב"ד

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ' באלול ה'תשע"ח - כ"ז באלול ה'תשע"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ' באלול	הלי מלכים ומלחמותיהם פרק י-יב. סיום מחזור לו	הלי נזירות פרק ב.	מ"ע קצא. ריד. מל"ת שיא. נח. מ"ע רכא. מל"ת רסג. רסד. סיום מחזור לו.
ש"ק	כ"א באלול	התחלת מחזור לח או גוי. כל המצוות. שנת החמה.	פרק ג.	הספר הזה שאבאר בו... שזכרנו*. ואני עתה מתחיל בזכרון השרשים... במצוות עשה...
א'	כ"ב באלול	מצות עשה. א מצוה ראשונה... אין לו.	פרק ד.	השרשים**.
ב'	כ"ג באלול	מצות לא תעשה. א מצוה... אלו הם... בין עשה ובין לא תעשה.	פרק ה.	השרשים**.
ג'	כ"ד באלול	וראיתי לחלק... בעזרת ש-די.	פרק ו.	השרשים**.
ד'	כ"ה באלול	משוך חסדך וגוי. ספר המדע והוא ספר ראשון... הלי יסודי התורה... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ז.	מ"ע א. מל"ת א. מ"ע ב.
ה'	כ"ו באלול	פרק ד-ו.	פרק ח.	מ"ע ג. ד. ט.
ו'	כ"ז באלול	פרק ז-ט.	פרק ט.	מל"ת סג. סה. מ"ע קעב.

* סיום הקדמת הרמב"ם לספר זה, בו מדבר אודות הספר. ** בימי לימוד הקדמת היד - ילמוד כאו"א מ"השרשים" כפום שיעורא דילי, ולחלק השאר ללמוד בימים הסמוכים שלאחרי זה (נוסף על לימוד המצות דהיום).

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ' באלול	4.09	5.00	5.23	6.22	9.26	12.41	1.13	7.06.6	7.31
ש"ק, כ"א באלול	4.10	5.01	5.24	6.23	9.26	12.41	1.13	7.05.4	7.30
א', כ"ב באלול	4.10	5.02	5.24	6.23	9.26	12.40	1.12	7.04.1	7.29
ב', כ"ג באלול	4.11	5.03	5.25	6.24	9.27	12.40	1.12	7.02.9	7.27
ג', כ"ד באלול	4.12	5.04	5.26	6.25	9.27	12.40	1.11	7.01.6	7.26
ד', כ"ה באלול	4.13	5.04	5.27	6.25	9.27	12.39	1.11	7.00.3	7.25
ה', כ"ו באלול	4.14	5.05	5.27	6.26	9.27	12.39	1.11	6.59.0	7.23
ו', כ"ז באלול	4.15	5.06	5.28	6.26	9.27	12.39	1.10	6.57.7	7.22

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטי" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש
תבא	6:29	7:41	6:44	7:43	6:36	7:43	6:46	7:43
נצבים	6:20	7:32	6:35	7:34	6:27	7:34	6:37	7:34

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי-יצחק שייקביץ, יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

פקס: 03-9606169 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

7474-ISSN 0793

יום רביעי

כ"ה באלול, ד' דסליחות

הטעויות והספקות השכיחות בהן.

יום שלישי

כ"ד באלול, ג' דסליחות

מדברי הרבי נשיא דורנו: "ג' דסליחות הוא יום מיוחד, ולכן אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר מאמר הסידות ביום זה"¹⁶.

(16) 'התועדות' תשמ"ב ח"ד עמ' 2254. וכן נהג כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כמה פעמים. וראה לקוטי-שיחות ח"ד עמ' 347 ואילך, וש"נ.

מהנכון שבמשך המעל"ע של יום זה ילמדו עכ"פ חלק מאחד המאמרים הללו (איש כחפצו, שהרי ישנם ריבוי מאמרים דיום זה) - ר"ד משיחת ג' דסליחות תנש"א. והעיקר שכל אחד

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ סיפר, שחסידים הראשונים היו לומדים ביום כ"ה באלול בפרשת בראשית עד "יום אחד"; בכ"ו באלול - עד "יום שני" וכו'; בכך התכוונו להביא תוכן של 'עבודה' גם בעניינים של "בראשית ברא" (אתערותא דלעילא)¹⁷.

יוסיף עוד עניין של לימוד, הנהגה טובה וכיו"ב - 'התועדות' תשמ"ט ח"ד עמ' 373.
 (17) לקוטי-שיחות חט"ז עמ' 488.

בה

בוא ליטול חלק פעיל ב'מבצע כשרות'!

מידי ערב נערכות הכשרות מטבחים ברחבי הארץ על ידי פעילי 'מבצע כשרות'

חסידי חב"ד! אנו זקוקים לך, בכדי שנוכל לתת מענה לכל בקשה

לפרטים והצטרפות: 053-330-9419 יענקי

צנערי אנודת חב"ד אגף המבצעים

דרך סלולה לתיקון כל השנה

כל יהודי ימצא בתורת החסידות והוראותיה עניינים המתאימים לו, ובאמצעותם יוכל להשיג ולהתעלות כפי שורש נשמתו • ב'עיר מקלט' של חודש אלול ניתן לערוך חשבון נפש במנוחה, לתקן כל הצריך תיקון, ולהתכונן לדין כראוי • כדי לבקש "לך ה' הצדקה", יש להרבות בצדקה, גשמית או רוחנית, בפרוטה או בפיוס – כפי יכולתו באמת • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

דרגא שנמצא יכול וצריך להיות גם לימוד פנימיות התורה, כאמור, שהדרך לפנימיות התורה היא דרך סלולה ורחבה לכל אחד ואחד מישראל, שכל אחד יכול למצוא בתורת החסידות עניינים המתאימים אליו, לחושי נפשו, וכשיתחיל לעסוק בלימוד וקיום הוראות תורת החסידות בעניינים המתאימים אליו, יגיע במשך הזמן ללימוד וקיום כל העניינים שיכול להשיגם מצד שורש נשמתו ("שזו הוראה שדי לו בזה, או דכיון... שעוסק כל מה שאפשר לו, ישלים לו הקב"ה כו"ם").

ועוד וגם זה עיקר – שלימוד פנימיות התורה נותן חיות גם בלימוד נגלה דתורה, כידוע שפנימיות התורה ונגלה דתורה הם בדוגמת נשמה וגוף⁴: פנימיות התורה היא "נשמתא דאורייתא", ונגלה דתורה היא כמו גוף, כלשון חז"ל⁵ "הן הן גופי תורה", וכשם שהנשמה מחיה את הגוף באופן שגם הגוף עצמו נעשה חי, כמו כן עלידי לימוד פנימיות התורה, נשמתא דאורייתא, נעשה גם לימוד נגלה דתורה, גופי תורה, דבר חי (כמעלת גוף חי על גוף בלתי חי).

א. כאמור לעיל... היתה כוונתם של הבעש"ט ורבינו הזקן ביסוד תורת החסידות עבור כל בני ישראל, וכיוון שזו היתה כוונתם, בודאי פעלו זאת, כמאמר רז"ל⁶ "צדיק גוזר והקב"ה מקיים", שפתחו וסללו דרך לרבים – לא רק נתיב צר, דרך היחיד, או אפילו שביל לרבים, אלא דרך סלולה ורחבה לכל בני ישראל – שכל אחד ואחד מישראל, מבלי הבט על מעמדו ומצבו (שהרי "לא ידח ממנו נדח"⁷), יוכל לעלות על הדרך ולהגיע לה"מאור" שבתורה, פנימיות התורה.

ישנם החושבים שלימוד פנימיות התורה, תורת החסידות, שייך רק לאלה שכבר מילאו כרסם בש"ס ופוסקים⁸, וגם אם עדיין לא מילאו כרסם בש"ס ופוסקים, מרגישים בעצמם שכבר נתבררו ונזדככו ונעשו בדרגת צדיק גמור, ובמילא ראויים הם ללמוד פנימיות התורה, וכל זמן שלא הגיעו לדרגא כזו, עליהם לעסוק בלימוד נגלה שבתורה בלבד.

אבל, האמת היא, שאצל כל אחד ואחד ובכל

(1) ראה תענית כג, א, זח"ב טו, א. שבת נט, ב.

(2) ע"פ שמואל"ב יד, יד. וראה תניא ספ"ט. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג.

(3) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת ספ"ד.

(4) כמ"ש הצ"צ (בהגה"ה לתו"א מג"א צח, ג).

(5) ראה זח"ג קנב, א.

(6) חגיגה יו"ד, א (במשנה).

גם לא בניגון ובטעמים¹².

יום שני,

כ"ג באלול, ב' דסליחות

מהיום ואילך עד ערב ראש השנה ועד בכלל – אמירת הסליחות "באשמורת הבוקר". ידוע מנהגנו לברך ברכות השחר בבית, ועל-כל-פנים יש לברכן, ולפחות את ברכות התורה, קודם הסליחות.

מכיוון שלמעשה הש"ץ מתעטף בטלית לאחר שהאיר היום, יברך עליה אם מתפלל בה מיד לאחר מכן¹³.

הוראת נשיאינו הקדושים ומנהג משנים רבות, אשר היורד לפני התיבה, ובפרט בימים הנוראים, יעבור תחילה על כל התפילות, ובפרט על כל הפיוטים, לדעת לכל הפחות פירוש המילות כפשוטו, וכמובן מאליו לדעת דיני התפילה בכלל, ודיני הש"ץ בפרט¹⁴. ואף אם עשה כך לפני שנה, יעשה כן גם בכל שנה כמה ימים קודם שיוורד לפני התיבה בתור הש"ץ¹⁵. כמובן, על התוקע והמקריא ללמוד היטב את דיני התקיעות כהלכתן, כולל

(12) 'היכל מנחם' ח"ג עמ' רסה (למרות האמור בעניין זה בשו"ע שם. ראה כפי החיים סי' קלא ס"ג. גם בשו"ת מנחת אלעזר ח"ד סי' כב מסיק שלא לומר גם בניגון ובטעמים, וכן נהג בפועל – 'דרכי חיים ושלום' אות קצ).

לעניין אמירת 'מחי ומסי', 'מרוך דבשמי'א' ביחיד, בלוח כולל-חב"ד הביא שידלגם, כיוון שיחיד מנוע מלהתפלל בלשון ארמי כמבואר בשו"ע רבינו סי' קא ס"ה. אך יש מקום להוכיח אחרת מלשון אדה"ז בסידורו, שהסתייג רק מאמירת 'יקום פורקן' השני ביחיד, ראה 'התקשרות' גיליון ס עמ' 20. הערות הת' ואנ"ש, צפת, גיליון ל עמ' 39.

(13) למרות מש"כ במטה אפרים שם סעיף ט"ו לברך תמיד, הרי לדעת אדה"ז הנ"ל, אין לברך על עטיפה זו כלל, א"כ היא מיועדת גם לתפילה שאח"כ.

(14) לכאורה – הוראה זו שייכת גם לפיוטי הסליחות. ראה באג"ק ח"ו עמ' שנא, שרצוי שלא להתפלל [כנראה – גם כל השנה] במניין שבו אומר הש"ץ פיוטים באמצע ברכות ק"ש (כנהוג בכמה קהילות אשכנזיות). אולי יש להתייר כשהציבור זקוקים לו כתוקע וכיו"ב. וראה בקשר לש"ץ מאנ"ש המתפלל בביהכ"נ דנוסח אחר בהתקשרות' גיליון תקל"ד עמ' 14 ואילך, ובפרט בהערה 12.

(15) אגרות קודש ח"א עמ' שנג, טטו וש"נ.

הסליחות, ולפחות תחילתו וסופו, וכן עניין בתורה עם מסקנה להלכה; ולתת צדקה (הפעם – מיד לאחר חצות. וניתן לדחות את אמירת הסליחות בזמן מועט, שבו יקיימו את מצות הצדקה), כדי שיפעל בהבנה והשגה של הלימוד והתפילה, ואז פועלים את בקשת הסליחות וההמשכה שלאחריה. השליח-ציבור מתעטף בטלית בלי ברכה⁹.

יש להתחיל 'אשרי' בעשרה כדי שיוכלו לומר אחריו קדיש מיד, ואם השלימו לעשרה מיד אחרי סיום אשרי, יאמר כמה פסוקים וחצי קדיש. אם היו עשרה באמירת הסליחות, אסור לצאת באופן שלא יישארו עשרה לקדיש. אך אם יצאו ונשארו אפילו שישה, יאמר הש"ץ קדיש תתקבל¹⁰.

"הנשמה לך" – הש"ץ מתחיל בקול רם. באמירת 'א"ל רחום שמך' אמר הרבי תמיד כש"ץ: "למען אמינתך, למען ברייתך" – ת' בקמץ, וכן בכלום.

באמירת 'עננו' מסיים הש"ץ בקול רם במקומות המופסקים בשתי נקודות, דלא כמנהג העולם. אומרים 'קדיש תתקבל' אחר הסליחות, גם אם מתפללים שחרית מיד לאחריהן.

באמירת סליחות בבית המדרש של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, לאחר קדיש תתקבל, מסיימים בשירת "רחמנא דעני לעני ענינא", והרבי היה מעודד את השירה כדרכו בקודש.

האומר סליחות ביחיד, לא יאמר י"ג מידות¹¹,

(9) לוח כולל-חב"ד. וגם אם הוא בחור, מתעטף בה (ע"פ שערי הל' ומנהג ח"א עמ' רכו, מר"ה יז, ותנא דבי אליהו זוטא פכ"ג. וראה באריכות בהערות וביאורים – אהלי תורה' גיליון תתנ"א עמ' 50 ואילך, ובפרט בעמ' 62).

הט"ז (סי' תקפ"א ס"ק ב, ונתעק במטה אפרים שם ס"ד, במשנ"ב ס"ק ו ועוד) כתב לטייל טלית מחבירו בהשאלה כדי לצאת מספק ברכה (על בגד יום בלילה. והוא כמ"ש בשו"ע אדה"ז סי' יד ס"ה, שהשואל טלית ללבשה לכבוד הציבור אינו חייב לברך. וצ"ב בשערי הל' ומנהג או"ח סי' נו שכתב בכיו"ב ש"כנס בגדר שאלה ע"ד הברכה"). מאידך יל"ע בשו"ע אדה"ז סי' יח ס"ג שגם בליל יו"כ, שאז אין מתעטפים לשם מצות ציצית אלא להידמות למלאכים, מברכים על הטלית במעוד יום. וכן ברשימות היומן עמ' רי; שיחות קדש תשי"א (מהדורת תשנ"ט עמ' 182); והיכל מנחם ח"ג עמ' רמה, שם ברור שעקרונות לבישה כיו"ב חייבת בברכה.

(10) כדן חזרת הש"ץ וכיו"ב, מטה אפרים ואלף-המגן סי' תקפ"א סעיף י"ז.

(11) שו"ע הבי' סי' תקס"ה ס"ה.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת תבוא

כ"א באלול – שבת סליחות

שחרית: מנהג הקוראים בתורה להגביה את קולם בפסוק 'השקפה' שבסיום 'שני'.
לעליית 'שישי' עולה הבעליקורא, ומעצמו – בלי קריאה בשמו – ומברך לפניה ולאחריה.²
לאחר מכן מברכים אותו בשמו, כרגיל.³
מנהג הקוראים להנמיך את קולם (אך באופן שהציבור ישמע) בקריאת התוכחה, וחוזרים ומגביהים קולם ב"אלה דברי הברית" שבסיום 'שישי'.⁴

(1) הרבי כתב: "כך נקראת בכל החומשים שראיתי (ולא 'כי תבוא'), ועד לדרושי רבותינו נשיאינו דפרשה זו בהתחלתם" (לקוטי שיחות, כרך יט, עמ' 611 בהערה למכתב כללי, ושם עמ' 244 בהערה 8: "כ"ה בטא"ח סו"ס תכח. וברמב"ם 'סדר תפילות' – 'היה כי תבוא' ואכ"מ". כ"ז מופיע גם להלן כרך כד עמ' 641. וזאת למודעי, שלא ניתן לומר שהכוונה כאן ברמב"ם היא (רק) להתחלת הפרשה ולא לשמה, כי זאת כבר כתב הרבי כהסבר על השינוי בשמות הפרשיות המופיעות בהל' תפילה ר"פ יג, מול 'סדר תפלות' שבו נק מצייני הרמב"ם את שם הפרשה – ראה בלקוטי שיחות כרך ה' עמ' 57 בשוה"ג הראשון להערה 1).

(2) היום יום ח"י אלול. ספר המנהגים עמ' 31. לוח כולל-חב"ד. וראה שערי אפרים שער ז סעיף כג, 'אוצר מנהגי חב"ד' אלול-תשרי, עמ' יט, וש"נ.

(3) לפי המורגל בהרבה ממנייני אנ"ש לברך כל עולה לתורה ב'מי שבירך' (הרבי כתב על זה: "כי כמדומני בליובאוויטש לא נהגו כן" – אג"ק כרך ב עמ' שכו. ומכך משמע, ששלילת האמירה היתה לא רק כדי שלא לבטל מימונו של הרבי. וראה בזה בהתקשרות גיליון תקי"ב, 'ב'לוח השבוע' הערה 2). אגב, בהמשך הדברים שם כתב הרבי: "נוסח... היותר מדויק שראיתי, הוא בסידור תורה-אור", וגם שם, לפחות בדפוס שלפניי, ..ברוקלין תשמ"ז, יש לתקן "בעבור שעלה לתורה לכבוד...", כבמחזור-השלם.

(4) כנה"ג בהגתת ב"י ס'ל תכת, הובא במ"א ס"ק ח, לענין משנה תורה במיוחד. פ"ח שם ס"ק ז. אם כי בשער-הכוונות ובפע"ח הובא שהאר"י עלה וקרא את התוכחה בפיו ובקול רם כמנהג חכמי ספרד (ואולי ס"ל לרבותינו שהנהגה זו שלו אינה הוראה לרבים ולדורות, וע"ד לשון אדמו"ר האמצעי "כשאבא קורא,

כו", שמזה משמע שבדרך כלל לא היו רוצחים רבים – אף-על-פי-כן, אמרה תורה שהדרך לעיר מקלט צריכה להיות רחבה ביותר עד שאפילו דרך הרבים סתם אינה מספיקה!

ג. ומזה למדים גם בנוגע לרוחניות העניינים: גם מי שחטא ופגם ועבר את הדרך, בשוגג או אפילו במזיד, שעלידי זה הרי הוא שופך דם האדם דקדושה¹⁴ – הכינה לו התורה דרך סלולה ורחבה ביותר לילך ל"עיר מקלט", כדי שיוכל (לכל לראש) להינצל מ"גואל הדם", ואז יוכל מתוך מנוחה ("רואיקערהייט") לערוך חשבון מכל העניינים שצריך עליהם תיקון ותשובה, ולמצוא את הדרך לשוב ולתקנם,

– כמרומו בדין¹⁵ ש"רוצח שגלה לעיר מקלטו ורצו אנשי העיר לכבדו, יאמר להם רוצח אני... שנאמר¹⁶ וזה דבר הרוצח", היינו, שצריך להכיר ולהודות בכך שנמצא במעמד ומצב בלתי-רצוי (כמודגש בהכרזה "רוצח אני"), וכתוצאה מזה, ישתדל למצוא תיקון ותשובה על ענייניו הלא טובים (מה שאין כן אם יחשוב את עצמו לצדיק גמור) –

ולא עוד אלא שהתורה מסייעת לו ונותנת לו את כל העניינים הדרושים למצוא ולעלות על דרך החיים – עד כדי כך ש"מגלין רבו עמו, שנאמר¹⁶ וחי, עביד ליה מידי דתהוי ליה חיותא"¹⁷, היינו, שמחזירים אותו לחיים ("מ'מאכט אים צוריק לעבעדיג"), עלידי זה שילך בדרך התורה, כולל ובמיוחד פנימיות התורה, "נשמטא דאורייתא", שנותנת חיות גם בנגלה דתורה (כנ"ל ס"א).

ד. וענין זה שייך במיוחד לחודש אלול:

חודש אלול – חודש החשבון והתשובה על כל השנה כולה, כדאיתא בכתבי האריז"ל¹⁸ בפירוש הכתוב¹⁹ "ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים", שקאי על חודש אלול – הוא בדוגמת "עיר מקלט"

(14) ראה לקו"ת במדבר יג, ג.
(15) מכות יב, סע"ב (במשנה). רמב"ם שם פ"ז ה"ז.
(16) שופטים יט, ד.
(17) מכות י"ד, רע"ב. רמב"ם שם ה"א.
(18) ליקוטי תורה להאריז"ל עה"פ. וראה גם ז"ח עה"פ (נח, סע"ד).
(19) תצא כא, יג.

ב. ובענין זה – שכל אחד ואחד מישראל באיזה מעמד ומצב שהוא (גם אם הוא במצב ירוד) יכול לעלות וליילך בדרך החסידות להיותה דרך סלולה ורחבה לכל – יש להביא דוגמא מ"דרך ערי מקלט":

"ערי מקלט" מיועדות עבור אלה שעברו עבירה מהעבירות הכי חמורות – שפיכות דמים (אפילו כפשוטו) רחמנא-ליצלן, ואפילו במזיד, שהרי, "בתחלה אחד שוגג ואחד מזיד מקדימין לערי מקלט"⁷, כך שבינתיים, עד שיתקיים הדין ומשפט, נעשית אצלו "הצלה פורתא"⁸, ולא עוד אלא שגם כאשר "בית-דין שולחין ומביאין אותו משם"⁷ כדי לדון אותו, ישנם כמה אופנים (הרבה דרכים למקום) שינצל מחיוב מיתה – אם לא ימצאו עדים, או שהעדים יכשלו בחקירה והדרישה, או משום שפסקו לדון דיני נפשות⁹, וכיוצא-בזה.

וכאן רואים עד כמה משתדלת התורה אפילו עבור אלה הנמצאים במצב הכי ירוד – שיוכלו לנוס לערי מקלט:

נוסף לכך ש"מקלט היה כתוב על פרשת דרכים כדי שיכיר הרוצח (הדרך המוליכה לעיר מקלט) ויפנה לשם"¹⁰, ישנו דין מיוחד בנוגע לדרך עצמה – שלא מספיק דרך הרבים סתם (שש עשרה אמות), אלא "דרך ערי מקלט שלושים ושתיים אמה... דכתיב¹¹ תכין לך הדרך, דרך הדרך" ("דרך מצוי למיכתב, וכתוב הדרך, לאוסופי דרך אחרת")¹² – דרך רחבה פי שניים מדרך הרבים! כלומר: אף שלכאורה אין הכרח בדרך רחבה כל כך – שלושים ושתיים אמה – כדי להגיע לעיר מקלט [דלא כמו זה ש"מקלט היה כתוב על פרשת דרכים", שזהו דבר המוכרח לידע הדרך המוליכה לעיר מקלט],

ובפרט שאלה שצריכים להשתמש בדרכים אלה להגיע לערי מקלט – רוצחי נפש – לא היו רבים, שהרי מצינו במשנה¹³ "משרכו הרצחנין בטלה

(7) מכות ט, ב (במשנה). רמב"ם הל' רוצח ושמירת נפש פ"ה ה"ז.
(8) לשון חז"ל – גיטין נו, סע"א.
(9) ראה ע"ז ח, סע"ב.
(10) מכות י"ד, רע"ב. רמב"ם שם פ"ח ה"ה.
(11) שופטים יט, ג.
(12) ב"ב ק, רע"ב (ובפרש"י). וראה רמב"ם שם.
(13) סוטה מז, סע"א. וראה ע"ז שם.

אחרי התפילה – התוועדות בבית-הכנסת, כפי שנהגו חסידים להתוועד בכל שבת-קודש ערב-סליחות⁵, ואף במוצאי-שבת-קודש – כהכנה לאמירת הסליחות.

מנחה. פרקי-אבות – פרקים ג"ד. אומרים 'כל ישראל' לפני פרק א' ו'רבי חנניה' אחרי פרק ב'⁶.

יום ראשון

כ"ב באלול, א' דסליחות

מוצאי שבת-קודש

ימי הסליחות המעוררים לתשובה, הם מהזמנים הידועים שבהם היו מנגנים את ניגונו של אדמו"ר הזקן, בעל 'ארבע הבבות'.

סליחות הראשונות, מתחילים אחר ובסמוך לחצות הלילה⁸.

יש לפרסם בכל בתי הכנסת (ולא רק לחסידים), שכדאי לקשר את אמירת הסליחות (=תפילה) – בכל אחד מימי הסליחות – עם תורה וצדקה: לפני אמירתן, ללמוד (הפעם – קודם חצות) את מאמר אדמו"ר הזקן ד"ה 'לך ה' הצדקה' הנדפס בתחילת

אין נשמעות קללות", היום-יום, יז אלול). וראה שו"ת מנחת אלעזר ח"א ס'ל סו ד"ה ובפרט – ס' 'בין פסח לשבועות' פ"ד, סעיפים נא-נה, וש"נ.

(5) 'התוועדות': תשי"א ח"ב עמ' 327, תשמ"ב ח"ד עמ' 2253, תשמ"ג ח"ד עמ' 2045 ועוד.

(6) ראה סה"ש תש"נ כרך ד' עמ' 259 הע' 104 ובשולי הגיליון. וראה בזה באריכות בהתקשרות גיליון תקצ"ו הע' 17.

(7) כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו יצא לסליחות בבגדי הש"ק – 'אוצר מנהגי חב"ד', אלול-תשרי, עמ' כג, וש"נ (וכן מובא מס' לקט-יושר). י"א שצ"ל הסליחות בעמידה, וכן נפוץ בין אנ"ש. ובפרט באמירת 'אשמנו' (מדינא – שו"ע אדה"ז ס'ל תר"ז ס"ז). ועד"ז לכאורה גם באמירת 'אשמנו מכל עם'; "סלח לנו" שאחרי י"ג מידות, וכיו"ב). וכן י"ג מידות, שמע קולנו.

(8) ספר המנהגים עמ' 54 (מפני שאומרים 'במוצאי מנוחה'), וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' כג. וכדי שתהא לסליחות שייכות לשבת, יש לעשות זאת מייד אחר חצות (וראה בקטע הבא בפנים).

1. ובפרטיות יותר:

נתבאר לעיל (ס"ד) שחודש אלול הוא בדוגמת "ערי מקלט", "לנוס שמה" מפני "גואל הדם", "עד עמדו לפני העדה למשפט"³⁰, ובינתיים, יכול וצריך לנצל את הזמן באופן כזה שב"עמדו למשפט" יהיו מסודרים אצלו כל הטענות שיכול לטעון לזכותו, שעלידי זה יוכל להיות "והצילו העדה", ודוגמתו בנמשל, שיש לנצל את הזמן שנותר עד ימי הדין

הקב"ה את נפשו ונפש בני ביתו, בגשמיות או ברוחניות, בשעה שזקוקים לכך, ולכן, מבלי הבט על כל החשבונות בנוגע להנהגתו בשנה שעברה, יכול לבקש מהקב"ה בתורת צדקה, "לך הוי' הצדקה", כיוון שגם הוא השתדל בנתינת הצדקה להחיות נפש העני.

2. ועניין זה שייך לכל אחד ואחד מישראל -

כל אחד ואחד יכול לעסוק בעניין הצדקה: אם בנתינת פרוטה, או בפיוס בדברים, אם בצדקה גשמית או בצדקה רוחנית באיזה עניין שהוא

ומשפט - מח"י אלול עד ר"ה - לעבודת התשובה, שיכולה להיות גם "בשעתא חדא וברגעא חדא"³¹, כפירוש כ"ק מו"ח אדמו"ר³² "שעתא (חדא)" הוא גם מלשון הפנה, "מיט איין קער", וכמובן גם מהפסק-דין³³ המקדש את האשה "על מנת שאני צדיק (גמור)³⁴, אפילו רשע גמור מקודשת, שמא הרהר תשובה בדעתו", היינו, שעלידי הרהור תשובה שהוא ברגע אחד נעשה צדיק (גמור).

- הרא"ש³⁵ כתב ד"הו ספק קידושין, וכן נפסק בשולחן-ערון³⁶: "מקודשת מספק". אבל, זה שמקודשת רק מספק, הוא מפני הספק "שמא הרהר תשובה", ומזה מובן שכאשר הרהר תשובה ודאי, הרי היא ודאי מקודשת.

ומהעניינים העיקריים שבהם צריכים להשתדל בזמן שנותר עד ימי הדין והמשפט כדי לפעול "והצילו העדה" - הוא עניין הצדקה, כאמור, שעלידי פעולתו להחיות את נפש העני, מחיה

(30) מסעי לה, יב.

(31) זח"א קכט, סע"א.

(32) סה"מ קונטרסים ח"ב שצו, ב. ח"ג ע' קד. סה"ש תש"ה ריש ע' 121. וראה לקו"ת דרושי ר"ה סא, א. סג, ד.

(33) קידושין מט, ב. רמב"ם הל' אישות פ"ח ה"ה. טושו"ע אה"ע סל"ח סל"א.

(34) גירסת האר"ז סקי"ב. וכ"ה בלקו"ת ר"פ דברים (א, ב).

(35) קידושין שם (פ"ב ס"ד).

(36) שבהערה 33.

(כמדובר לעיל בארוכה²⁰).

יכול משהו לחשוב שה"דרך" ל"עיר מקלט" ד"אלול" היא דרך צרה, קשה לילך בה, ובסטייה קלה בלבד יורדים מהדרך, ומאבדים את כל הטרחה שהשקיעו לפני זה - על כך אומרים לו: "דרך ערי מקלט שלושים ושתיים אמה", כלומר, זוהי דרך סלולה ורחבה ביותר שנקל לכל אחד ואחד לילך בה.

עלידי ההכנה המתאימה בחודש אלול בסדר העבודה ד"עיר מקלט", מתבטלים העניינים הבלתי-רצויים שהיו במשך השנה

אחד מ"ב חדשי השנה, החל מח"י אלול שהוא יום החשבון על חודש תשרי העבר.

כאשר עושים חשבון-צדק על העבר מכל המחשבות הדיבורים והמעשים הלא טובים, אזי מגיעים למסקנה שאי-אפשר לדרוש ולתבוע מהקב"ה, כי אם לבקש בתורת צדקה: "לך הוי' הצדקה" (כיוון ש"לנו בושת הפנים")²⁶.

וכדי לזכות שהקב"ה ייתן לנו בתורת צדקה, צריכים גם אנו ליתן צדקה - כדאיאת בתנחומא²⁷ על הפסוק²⁸ "אם כסף תלוה", "מלוה ה' חונן דל"²⁹, כביכול לה' הוא מלוה, וגמולו ישלם לו²⁹. אמר הקב"ה נפשו של עני היתה מפרכסת לצאת מן הרעב ונתת לו פרנסה והחיית אותו, חייך שאני מחזיר לך נפש תחת נפש, למחר בנך או בתך באים כו' ואזכור אני להם את המצווה שעשית עם העני ומציל אני אותם כו'".

ומזה מובן שבחודש אלול, ובפרט מח"י אלול, זמן החשבון והתשובה - צריכים להשתדל ולהוסיף ולהרבות בנתינת הצדקה, שזוהי ההכנה לקבל הצדקה מהקב"ה, "לך הוי' הצדקה".

וכמובן גם מהביאור בליקוטי תורה²¹ בנוגע לענייניו של חודש אלול - "עליפי משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה, ואז רשאיין כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו כו'", ואין צורך בהכנות מיוחדות, לבושים מיוחדים וכיוצא-בזה, ולא צריכים לעבור דרך שרי המלכות, פמליא של מעלה או פמליא של מטה, ככל ההגבלות בסדר הרגיל בכניסה אל המלך - הגבלות אלה בטלים, וכל אחד יכול לגשת מיד אל המלך. ועל אחת כמה וכמה בעשרת ימי תשובה, שעליהם נאמר "קראוהו בהיותו קרוב"²², קירוב המאור אל הניצוץ²³, ועל דרך זה בימי ההכנה של חודש אלול.

ועלידי ההכנה המתאימה בחודש אלול בסדר העבודה ד"עיר מקלט", מתבטלים העניינים הבלתי-רצויים שהיו במשך השנה, ובבוא ראש-השנה, יום הדין והמשפט, יהיה זה באופן ד"ושפטו העדה גו' והצילו העדה"²⁴, וזוכים בתוך כללי-ישראל לכתובה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

(20) שיחת ש"פ עקב, מבה"ח אלול ס"ה ואילך (לעיל [תו"מ תשי"א ח"ב] ס"ע 285 ואילך).

(21) פ' ראה לב, ב.

(22) ישע"י נה, ו. וראה ר"ה יח, א. וש"נ.

(23) דרך חיים יג, ריש ע"ד. כא, סע"ב. צא, א. קונטרס העבודה ספ"ה.

(24) מסעי לה, כד"כ.

* * *

ד. כ"ק מו"ח אדמו"ר מבאר²⁵ שנוסף לכך שחודש אלול בכללותו הוא חודש החשבון והתשובה, יש עניין מיוחד ב"ב ימים האחרונים של חודש אלול שהתחלתם בח"י אלול, ש"ב ימים אלה מכוונים כנגד י"ב חדשי השנה, יום לחודש יום לחודש, שבכל יום צריך לעשות חשבון פרטי על חודש

(25) שיחת ח"י אלול תש"ג (סה"ש תש"ג ע' 177. 179).

(26) דניאל ט, ז. - התחלת הסליחות.

(27) משפטים טו.

(28) משפטים כב, כד.

(29) משלי יט, יז.

כל שירת חטאו קודמת לחכמתו

רבי חנינא בן דוסא אומר: כל שירת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת. וכל

שחכמתו קודמת ליראת חטאו אין חכמתו מתקיימת (פרק ג, משנה ט)

והנה... צריך להיות לימוד האדם בהקדמת עניין היראה וקבלת עול...

ובזה גופא ישנם שני אופנים – לימוד נגלה דתורה, ולימוד פנימיות התורה:

בלימוד נגלה דתורה – יראתו רק קודמת לחכמתו, ואילו בשעת הלימוד עצמו, היראה היא בעולם.

אבל בלימוד פנימיות התורה – לא זו בלבד שיראתו קודמת לחכמתו, אלא גם לאחר הקדימה, בשעת הלימוד עצמו, הרי כיוון שהלימוד אינו אודות "שניים או חזין בטלית" וכיוצא בזה, אלא אודות ענייני אלקות, ענייני הספירות, השתלשלות העולמות וכו', אזי גם בשעת הלימוד ישנו עניין היראה.

וזוהי המעלה שבפנימיות התורה על נגלה דתורה... שבנגלה דתורה, הנה בשעת הלימוד חושבים אודות ענייני העולם, ובמילא ענייני האלקות הוא בעולם, ואילו בפנימיות התורה, הנה בשעת הלימוד וההבנה וההשגה גופא מונחים בענייני אלקות.

ועל זה אמרו חז"ל "המאור שבה מחזירו למוטב" – כיוון שגם הלימוד עצמו (נוסף על ההקדמה ללימוד) הוא עניין של יראת שמים. וזהו שיראה עילאה היא באותו מקום כמו חכמה עילאה.

(תורת מנחם כרך כא עמ' 225-226, בלתי מוגה)

החילוק בין תורה שבכתב לתורה שבעל פה הוא: תורה שבכתב היא למעלה מעניין של שכל. הכול יודעים, שתורה שבכתב נתן הקב"ה למשה רבינו בהר סיני, ומובן מאליו שהגישה לתורה שבכתב היא לא מתוך חקירות ופולפולים של שכל, אלא מתוך אמונה.

לעומת זאת, התורה שבעל פה ענינה לבאר בסברות של שכל את העניינים שנאמרו בקיצור בתורה שבכתב, וכן ללמוד ממנה דינים שלא נאמרו בתורה שבכתב בפירוש, על ידי השוואות וראיות שכליות.

[. .] יכולים לטעון: הייתכן? אילו היה מדובר בעניין של תורה שבכתב, לא ניתן הדבר לשכל; אבל מכיוון שבתורה שבכתב לא נאמר דין זה בפירוש, אלא זהו עניין של תורה שבעל פה, שניתנה לשכל, והרי הפוסקים שפסקו דין זה בדור שלפניו פסקו כן, לכאורה, רק משום שהיו להם ראיות שכליות על כך, וכיוון שאצלו, בשכל שלו, מתקבל באופן אחר – מדוע עליו להתחשב עם הפסק שלהם?

והמענה לזה, שגישתם של ישראל גם לתורה שבעל פה היא – אמונה ויראת שמים, כמאמר רז"ל: "כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו מתקיימת". ודאי שצריך ומוכרח להיות "חכמתו", שהרי זהו ענינה של תורה שבעל פה, חכמה ושכל; אבל מתי "חכמתו מתקיימת", מתי יכול להיות לחכמה קיום – בשעה ש"יראת חטאו קודמת לחכמתו", כאשר יראת החטא היא אצלו לפני והקדמה להחכמה.

...מה שאין כן כאשר מתחילים מעניין החכמה, ואחר כך בא עניין היראה, אזי אין קיום להחכמה, ועל דרך המשל "לאילן שענפיו מרובין ושרשיו מועטין והרוח באה ועוקרתו כו".

(תורת מנחם כרך כה, עמ' 103-104, בלתי מוגה)

היה באשמתה... – שלא זו בלבד שמזונותיה היו מצומצמים ביותר, אלא גם מזונות מצומצמים אלה לא זכתה לקבל בדרך של כבוד, טהרה ונקיות... – ש"היתה מלקטת שעורים מבין גללי בהמתן של ערביים"...

ונמצא, שגם לאחר נתינת הצדקה במשך כל השנה, אי אפשר לדרוש מהקב"ה אפילו בתורת צדקה, כיוון ש"לנו בושת הפנים" גם בעבודתנו בנתינת הצדקה גופא, שלא היתה "כדבעי ליה למיעבד", "לפום גמלא שיחנא!"

ולכן, צריכים כולם – גם אלה שעסקו בעניין הצדקה במשך כל השנה – לנצל את הזמן הנותר עד ימי הדין והמשפט, ולהוסיף בעניין הצדקה ביתר שאת וביתר עוז, "כדבעי ליה למיעבד".

וההתחלה בזה היא, כאמור, בח"י אלול, שבו מתחילים י"ב הימים שכנגד י"ב חדשי השנה, שבהם נעשה החשבון, התשובה והתיקון על כל פרטי העניינים שבמשך י"ב חדשי השנה, יום לחודש יום לחודש.

ועניין זה צריך להיעשות מתוך חיות ושמחה – כמרומו בכך שההתחלה היא ביום ח"י אלול, שנתן חיות בעבודת חודש אלול⁴²:

כיוון שהחשבון צדק על העבר יכול להביא לרגש של נפילת הרוח ועצבות, לכן, צריך להדגיש שעבודת התשובה והתיקון צריכה להיות מתוך שמחה וחיות, ומתוך וודאות ש"לך הוי' הצדקה", "חננו ועננו... עשה עמנו צדקה וחסד והושיענו", כפי שאומרים בהתחלת וסיום הסליחות.

וזוהי גם ההכנה וההקדמה לכתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה, בטוב הנראה והנגלה, לא רק ברוחניות, אלא גם בגשמיות, למטה מעשרה טפחים, בבני חיי ומזונא רויחא.

(מהתועודות יום ד' פרשת תבוא, ח"י אלול ה'תשי"א.
תורת מנחם כרך ג, עמ' 306-313)

(42) ראה שיחת ח"י אלול תש"ה בתחילתה (סה"ש תש"ה ע' 122).

שגבוה מחבירו וחבירו צריך לו, וכמשל האדם שהוא בעל קומה בראש ורגלים, שאף שרגלים הם סוף המדרגה ולמטה, והראש הוא העליון ומעולה ממנו, מכל מקום, הרי בבחינה אחת יש יתרון ומעלה להרגלים שצריך להלך בהם וגם הם מעמידי הגוף והראש כו"³⁸.

ומזה מובן שכל אחד ואחד יכול לעסוק בעניין הצדקה: אם בנתינת פרוטה, או בפיוס בדברים, אם בצדקה גשמית או בצדקה רוחנית, אבל, בכל אופן, דבר ברור הוא שכל אחד ואחד יכול לעזור לחבירו באיזה עניין שהוא, ובמילא, יכול כל אחד ואחד להתכונן לימי הדין והמשפט על ידי ההשתדלות בעניין הצדקה.

ו. ולא ידך גיסא, גם אלה שעסקו בעניין הצדקה במשך כל השנה כולה, צריכים בחודש אלול להוסיף בצדקה ביתר שאת וביתר עוז:

ובהקדמה – שבכל המצוות יש חילוקי דרגות באופן קיום המצווה, הידור מצווה, עד למהדרין מן המהדרין, אבל במצוות צדקה מודגש ביותר גודל ההכרח בקיומה בשלימות – כמסופר בגמרא³⁹ שבתו של נקדימון בן גוריון "היתה מלקטת שעורים מבין גללי בהמתן של ערביים", משום שאף שאביה נקדימון בן גוריון "עבד צדקה", מכל מקום, "כדבעי ליה למיעבד לא עבד, כדאמרי אינשי לפום גמלא שיחנא!"

כלומר⁴⁰, אף על פי שנקדימון בן גוריון נתן צדקה בריבוי גדול ביותר, שלא בערך לגבי הסכום שנתנו אחרים (כמסופר בגמרא⁴¹ גודל ההפלאה בנתינת הצדקה שלו באופן של גוזמא!), מכל מקום, כיוון שלפי ערך גודל עשירותו המופלגת נדרש ממנו ליתן יותר, ולא נתן כפי ששיערו שצריך הוא ליתן... התנקה הדבר בבתו שלו ("אין זיין אייגענע טאָכטער") – אף שדבר זה לא

(38) לקו"ת ר"פ נצבים.

(39) כתובות סז, רע"א.

(40) קטע זה אמר כ"ק אדמו"ר בקול חנוק שנקטע בכ"ה המו"ל.

(41) שם סו, סע"ב ואילך.

פרשת תבוא

את ה' האמרת (כו,יז)

בניישראל גורמים, כביכול, לכך שהקב"ה "יאמר" וידבר (האמרת - לשון מפעיל). שכן כאשר ישראל עוסקים בתורה ובמצוות הרי בזכותם "אומר" הקב"ה את עשרה המאמרות והוא ממשיך להוות ולקיים את העולם. כמאמר רז"ל (אבות פ"ה) שהצדיקים (ועמך כולם צדיקים) "מקיימים את העולם שנברא בעשרה מאמרות".

(אור' התורה - דברים, עמ' תתרכה)

אלה יעמדו לברך את העם (כו,יא)

הפכו לויים פניהם כלפי הר גריזים ופתחו בברכה... כלפי הר עיבל ופתחו בקללה (רש"י)

בהמשך הפרשה נאמר אכן "ארור האיש", אך "ברוך האיש" לא נאמר. אלא: בנוגע לברכה סתם אין כאן חידוש, שהרי פשיטא שהקב"ה מברך את ישראל בכל מילי דמיטב. החידוש הוא שיש ברכה שבאה עליידי הפיכת הקללה לברכה, שהיא ברכה נעלית יותר.

(מהתועדות שבתקודש פרשת כיתבוא תשמ"ה. התועדות תשמ"ה כרך ה, עמ' 2948)

והלכת בדרכיו (כה,ט)

ההליכה בדרך התורה מביאה את הנשמה לדרגת 'מהלך'. כמבואר בחסידות, שכאשר הנשמה נמצאת למעלה היא בבחינת 'עומד', לפי שכל עליותיה מדרגה לדרגה אינן אלא בסדר והדרגה. רק בשעה שהנשמה יורדת למטה ועוסקת בתורה ומצוות היא נעשית 'מהלך', כי אז התעלותה מדרגה לדרגה היא באופן של איך-ערוך בין דרגה אחת לשנייה.

(ליקוטי שיחות כרך ד, עמ' 1132)

וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך (כה,י)

רבי אליעזר הגדול אומר: אלו תפילין שבראש (מנחות לה)

מסופר שחסיד אחד שאל פעם את הרבי: גם אני מניח תפילין, אך אין הדבר משפיע כלל על הגויים...? השיב הרבי: הגמרא אומרת "אלו תפילין שבראש", לא "שעל הראש".

(מפי השמועה)

קא ניחא ליהו".

שומרת הבית

המסר של הרבי באותם ימים הובהר במכתבו מראש חודש אלול תשל"ו ('אגרות קודש' שם עמ' רפ):

בזמן הנוכחי זקוק כל בית יהודי באופן מיוחד לשמירה. השמירה האמתית היא, ככתוב: "ה' ישמר עיר". וכדי להבטיח שהקב"ה אכן שומר על הבית, יש להנהיג את הבית מכל הבחינות לפי רצון הקב"ה. אז מהווה הבית דירה להשיגה, כפי שהבטיחנו הקב"ה בתורתו: "ושכנתי בתוכם". נוסף לכך נתן הקב"ה סגולה מיוחדת לשמירת הבית, והיא המצוה של מזוזה, שחכמינו ז"ל אומרים עליה: "ש"הבית נשמר בה".

יתר על כן: השמירה מקיפה את בני הבית גם בשעה שהם נמצאים מחוץ לבית, כמבואר בזהר הק' שעל זה נאמר: "ה' ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם", וכפי שמוסבר בספרים ששם ה' הכתוב על המזוזה (ש"ד"י) הוא ראשי-תיבות שומר דלתות ישראל.

שמירה על כל העם

ובאיגרת מתאריך כ"ף מנחם-אב תשל"ו ('אגרות קודש' כרך לא עמ' רעג"ד):

ומצוה גוררת מצוה - להוסיף חיל ועוז בכל המבצעים ובזריות ובפרט, בהיות כל אחת מכן "עקרת הבית" בהווה, והבנות - בעתיד הקרוב, במבצע מזוזה, אשר כפסק דין תורתנו "הבית נשמר על ידה" ויפה רגע אחד קודם, את הדברים כתב הרבי להנהלת נשי ובנות חב"ד בארץ-הקודש ת"ו. בראש חודש אלול פונה הרבי אל נשי ובנות ישראל בכל מקום שהן. באותה איגרת מדגיש הרבי פרט שיש בו חידוש (שם עמ' רפ):

שמאחר שכל בני ישראל הם "קומה אחת" והם "עריבים זה בזה", מהווה המזוזה שמירה אלוקית לא רק לבית ולכל אשר בתוכו אלא שכל מזוזה כשרה הנוספת אי-שם בדלת יהודית - (מחזקת) ומוסיפה בבטחונם של כל בני ישראל בכל מקום שהם.

הרבי מביע תקוותו:

ויהי רצון שיעסקו בזה בשמחה ובטוב לבב, שאז לא זו בלבד שודאי יצליחו, אלא שהדבר יעודד

וימשוך רבים לעסוק בזה, ובזכות הרבים מסייעת.

מזוזות בכל העולם

מזוזות רבות שיגר הרבי לקצווי תבל. מכתב תודה שנכתב בי' טבת תשל"ו עליידי הרב דוד משה רוזן רבו הראשי של רומניה לרבי: "חלקנו את המזוזות שאבה בטובו כת"ר למסור לנו כשי ליהודי רומניא.. אם אפשר לשלוח לנו עוד מזוזות" והרבי בתשובתו כותב לו (כ"ה טבת תשל"ו - אגרות קודש כרך לא עמ' צה):

בתודה הנני מאשר קבל מכתבו מי' טבת, ות"ח בעד הבשורה הטובה ע"ד חלוקת המזוזות וכו', ומובן אשר אשתדל בלי-גדר להשיג עוד מזוזות, ומן הסתם יודיע כת"ר על ידי עושי רצונו באיזה אופן להמציאן אליו.

אחד מחסידי חב"ד נסע לצורך עסקיו לגרמניה והרבי כתב לו בי"ג אדר שני תשל"ו (אגרות קודש כרך לא עמ' קנז):

כדאי שיקח עמו הרבה מזוזות בדוקות.

בהזדמנות זו ביקש הרבי, שהלה יעמוד בקשר עם אלה שפעלו שם באותה תקופה בעניני תורה ומצוות, ויסייע להם:

וכדאי שייסדר עניניו שם שיעזור כל זה לעבודת-הקודש והנ"ל שם.

למרת זיוה פש מקיבוץ עין הנצי"ב כתב הרבי ('אגרות קודש' כרך לא עמ' קטז):

ותשואת-חן על הבשורות טובות מההצלחה במבצע מזוזה, כן יצליחו גם בשאר המבצעים ותבשר-טוב.

מבית הרפואה "הדסה" בירושלים ת"ו ביקשו שחב"ד יקבעו 500 מזוזות (תמורת כסף מלא) והרבי ביקש שאכן יזדרזו בהשגת הנ"ל - ראה 'אגרות קודש' כרך ל' עמוד נ.

נסיים בדברים שכתב הרבי לרב חזן, רבה של רומניה:

"והעיקר שיהיה על פי תכלית פעולת המזוזה, אשר כמובא בספרים, מרומז זה בראשי-תיבות שומר דלתות ישראל. ועל פי הזוהר הק' שזהו שאמר הכתוב ה' ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם, זאת אומרת שזכות מצות מזוזה שומרת ומגינה לא רק בבית, כי אם גם צאתך ובואך מעתה ועד עולם".

"ושלמו ימי אבלך"

שלימות בעבודת הגלות

בהפטרת פרשת כי תבוא שבה מדובר אודות ביאת המשיח – נאמר "ושלמו ימי אבלך", והיינו, שיגמרו ימי אבלך.

וצריך להבין: מהו דיוק הלשון "ושלמו ימי אבלך", שהוא על דרך מה שכתוב "כי לא שלם עון האמורי" – דלכאורה, כיון שמדובר כאן אודות עניין בלתי־רצוי דבני־ישראל, "ימי אבלך", מתאים יותר לומר "ותמו", שהוא לשון גמר וסוף, או (כיון שהלשון "ותמו" יש לפרשו גם מלשון תמימות, מתאים יותר הלשון) "וכלו", לשון גמר וכליון, וכלשון בברכת השנה (לפני "תחל שנה וברכותיה") "תכלה שנה וקללותיה", ומדוע נאמר "ושלמו", מלשון שלימות?

[. .] והביאור בזה:

עניין האבלות – "ימי אבלך" – קשור עם עניין המיתה, והוא עניין שבירת הכלים דתהו, שעל זה נאמר "וימלוך גו' וימת", ועניין זה הוא שרש כללות עניין החטאים והגלות כו'. והנה, כללות עניין שבירת הכלים דתהו (עניין המיתה) הוא באופן דסותר על מנת לבנות, והיינו, שכוונת הסתירה מתחילתה אינה אלא בשביל התיקון והבניין.

ומזה מובן גם בנוגע לעניין הגלות – שכוונת הגלות, היינו פנימיות עניין הגלות, היא – עבודת בני־ישראל בבירור הניצוצות (שנפלו בשבירת הכלים), שלכן, כאשר בני־ישראל מסיימים את עבודתם בבירור הניצוצות, אזי באה הגאולה על־ידי משיח, כמבואר בתנאי ש"כאשר כל הנשמה ונפש האלקית שבכל ישראל . . . תקיים . . . כל תרי"ג מצות התורה וכו'" אזי באים לה"תכלית של ימות המשיח כו'.

ועל פי זה יש לבאר מה שכתוב "ושלמו ימי אבלך", "ושלמו" דייקא – דקאי על שלימות מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות, והיינו, שהעבודה דזמן הגלות, שזהו העניין הפנימי של הגלות ("ימי אבלך"), צריכה להיות באופן של שלימות ("ושלמו"), ועל־ידי זה באים לימות המשיח.

החסידות – נתינת כוח להביא את הגאולה

והנה, כללות העבודה שעל־ידי יוצאים מהגלות, היא, עבודת התשובה, שעל זה נאמר "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה" – "נתנה" דייקא, מלשון מתנה, שזהו על דרך מה שכתוב בפרשת השבוע "אשר הוי' אלקיך נותן לך", וכמו שנתבאר לעיל . . . שעניין המתנה הוא למעלה גם מעניין הירושה ("וירשתה").

[...] ועניין זה נעשה על־ידי לימוד פנימיות התורה שנתגלתה בתורת חסידות חב"ד:

[...] ומזה מובן, שכאשר לומדים פנימיות התורה, תורתו של רשב"י, כפי שנתגלתה בתורת חסידות חב"ד על־ידי רבינו הזקן ורבותינו נשיאינו שלאחריו, והלימוד הוא (לא מן השפה ולחוץ, אלא) באופן שמתעצם עם העניין שלומד עד עצם הנפש – אזי יוצא גם הוא מהגלות כמו בעל התורה, ועל־ידי זה בכוחו לפעול בעבודת הבירורים עד לגמור ושלימות העבודה ("ושלמו ימי אבלך") שעל־ידי זה נעשית היציאה מהגלות בפועל ממש.

(מהתועדות ש"פ תבוא, ח"י אלול, ה'תשי"ז. תורת מנחם כרך כ, עמ' 248:250 – בלתי מוגה)

מבצע מזוזה

"בקשה נפשית", "מצות השעה" – שלל ביטויים כתב הרבי מקיץ תשל"ד ואילך בקשר למבצע מזוזה • הרבי דאג למזוזות עבור יהודי רומניה וגרמניה, מחנות צה"ל ובני קיבוצים • כל מזוזה כשרה הנוספת אי־שם בדלת יהודית, מחזקת ומוסיפה בביטחונם של כל בני ישראל • למה השמיט הרבי את דברי תרגום יהונתן בן עוזיאל במעלת מזוזה?

מי האיש אשר בנה בית ולא חנכו פירוש שלא קבע בו מזוזה, ואין לו מה שישמר מכל נזק ואסון כדי שישבו לביתו בשלום, ילך וישבו לביתו, פן ימות במלחמה מאחר שאין לו שמירה". הרבי התייחס להערה וכתב:

מה שלא ציינתי להתייב"ע דלא חנכו גו'... שהרי מהתייב"ע מוכח שאין בזה חטא כלל (מפני שרק "בנה בית" ועדיין לא דר בו, וכיוצא בזה), אלא ש"יגרם לי חובא" ("סתם", מה שאין כן בולא חללו ובלא לקחה – דמותרגם שזה עצמו הגורם.

הרבי מדייק, אפוא, שכאשר בנה בית ועדיין לא דר בו אין זה חטא כלל – שלא קבע בו מזוזה – ("יגרם לו חובו" (סתם)) והוא כדעת המגן אברהם אורח חיים סימן יט ס"ק א (וראה גם משנה ברורה שם)

[ומה שמשמע בראשונים (ספר החינוך מצוה תכג בסופו. ספר האשכול הל' מזוזה סכ"ה) (עמ' מט)) שמיד עם גמר הבני' חל החיוב – עכצ"ל שמדובר שדעתו לדורשם (מיד) – ראה גם נחל אשכול שם אות ט. – והוא דלא כמ"ש האבני נזר יו"ד סימן שפא (ס"ק ד'). שו"ת אבני חפץ סימן צ. שו"ת דברי יציבי יו"ד סקפ"ח].

הרבי גם הסביר שאי הציון לתייב"ע "הוא מפני המלעיגים על כל זה, ולתואנה הם מייחלים ומצפים אולי, חסו־שלום, אכשל במשהו ויגבירו תיכף־ומיד הלעג על זה ועל מבצע אהבת ישראל וכו' ויתכבדו בכל זה וכו' [=בקלון ת"ח], ומביאים ראי' להנהגתם מכל אלה השותקים – דשמע מינה

בבקשה נפשית להגביר חיל ולהוסיף בכל המבצעים, מתחיל במבצע מזוזה... עוד לפני בין המצרים –

זו הקריאה הבלתי שגרתית בנוסחה שהפנה הרבי, "בלשון הרב – לכל מחבכי תורתנו הקדושה, שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה, ה' עליהם יחיו" – ט"ו תמוז תשל"ד – 'אגרות־קודש' כרך כט עמ' רא. בימי הסליחות תשל"ו ('אגרות־קודש' כרך לא עמ' שלג) התבטא הרבי:

'לפני־עניות־דעתי היא – מזוזה – מצות השעה, שעה דזקוקים במיוחד לשומר דלתות ישראל וכו'.

את הדברים ציין במכתבו לאישיות תורנית – הגאון רבי מאיר עיזראעל, אב"ד קהילת הוניאד – שכתב לו כדלהלן: "בענין שיחת דברי־תורתו שראיתי בענין מצות מזוזה, שסגולת שמירתה משתרעת לא רק על הבית אל הבאים בו, אלא גם על היציאה, ששומרת על האדם גם לאחר שיצא מן הבית, בבחינת ה' ישמר צאתך ובואך גו', והאריך בזה בדברים אמתיים וצודקים כדרכו בקודש".

הרבי הודה לו על־כך (שם עמ' שלב) וכתב: "תשואת־חן על ההערות־ההארות בעניני מזוזה ותוקפה ובפרט שלפי־עניות־דעתי... (כנ"ל).

הרב עיזראעל העיר־האיר: "ומאד נפלאתי שלא מצאתי בתוך דבריו הקדושים" מדברי ה'תרגום יונתן בן עוזיאל' עה"פ: "מאן גברא די בנא ביתא חדתא ולא קבע ביה מזוזה לשכללותיה יהך ויתוב לביתיה דלמא יגרום ליה חובא ויתקטיל בקרבא וגבר חורן ישכלליניה", "וזהו שאמרו השוטרים,